
O podporu přišli i špičkoví vědci

O podporu přišli i špičkoví vědci

Převrat ve financování vědy, který prosazuje ministryně školství Petra Buzková, sice vládní rada pro výzkum schválila, část jejích členů však dnes nový systém důrazně odsuzuje. "Je to naprosto špatně, o penězích rozhoduje náhoda," tvrdí místopředseda rady, biolog Vladimír Viklický.

Ministerstvo školství rozdělilo peníze ve veřejné soutěži, která má zajistit, aby peníze dostali jen kvalitní vědci. Šlo o částku čtyř miliard, která se v letech 2005 - 2011 bude každým rokem rozdělovat úspěšným vědeckým záměrům. Podle náměstka ministryně Petra Koláře soutěž splnila účel: "Postup je správný, jakkoli byl tvrdý," připomíná náměstek. Úřad polovinu žádostí odmítl.

Dnes se ukazuje, že v některých případech přicházejí o podporu špičkoví vědci. Patří k nim třeba mikrobiologové z pražské Přírodovědecké fakulty.

Podle vědců je důvodem neúspěchu systémová chyba. Ministerstvo požadovalo co nejširší výzkumné záměry, a tak se v týmu pod vedením Jitky Forstové sešli experti na viry, parazity, rostlinné buňky a molekulární fyziologii.

O jejich kvalitách svědčí, že v posledních sedmi letech mají desítky publikací v předních vědeckých časopisech, včetně poloviny všech citací, která v slavném časopise Nature mají všichni čeští mikrobiologové dohromady.

Jejich projekt požadoval dotaci 60 miliónů korun ročně a hodnotili ho tři oponenti, dva ze zahraničí. Nejvíc uškodilo, že cizinci záměr posuzovali jako obyčejný grant a vytýkali, že má příliš široký záběr. Všechny čtyři katedry dnes stojí před hrozbou, že budou muset svůj výzkum ukončit.

"Zdiskreditovala se dobrá myšlenka," kritizuje postup ministerstva parazitolog Jan Tachezy. "Hodnocení podle výzkumných záměrů navíc univerzitám umožnilo, aby se vyhnuly skutečně důkladné kontrole kvality."

Mezi neprávem odmítnutými se nejvíc zmiňuje tým kybernetiků Vladimíra Maříka z ČVUT a ekonomové z Jindřichova Hradce. "Mikrobiologové mají smůlu. Ještě horší je, že náhodou dostali peníze ti, kteří je neumějí využít," upozorňuje radní Viklický.

Komise na ministerstvu školství hodnotila i výzkumné závěry vědců z jiných resortů. Akademie věd však zároveň připravila vlastní hodnocení. "Udělalí jsme to důkladněji," vysvětluje místopředseda akademie Vladimír Nekvasil. Vedle oponentních zpráv navštívila pracoviště komise, která konzultovala s výzkumníky slabá místa a sepsala konečnou zprávu.

Hodnocení akademiků se často shodovalo s ministerským, někdy ale dostali od ministerstva dobrou známku ti, kteří v hodnocení akademie propadli. "Jde o některé menší ústavy, které budeme slučovat s většími," říká Nekvasil.

Bylo to i naopak. Akademie si cení olomoucký tým Fyzikálního ústavu, který se v rámci mezinárodních projektů zabývá vývojem astronomických zrcadel. Ministerstvo fakticky doporučilo ústav zrušit, protože překročil byrokratické pravidlo - mezi padesáti pracovníky uvedl dva vědce na menší než poloviční úvazek.

Akademie věd nakonec rozdělila peníze podle svého hodnocení.

Hodnocení vědy

Hodnocení institucí

Rozhodují dosavadní výsledky, především vědecké publikace v důležitých časopisech a zapsané patenty. Podle opakovaných hodnocení se zvyšují nebo snižují průběžné dotace na základní provoz vědeckého pracoviště.

Soutěž o Granty

Rozhoduje kvalita výzkumného záměru a jeho význam pro rozvoj vědy. Kdo má v soutěži úspěch, dostává jednorázový příspěvek pro konkrétní výzkumný záměr.

Výzkumné záměry v České republice

Rozhoduje kvalita výzkumného záměru a jeho význam pro rozvoj vědy. Kdo má v soutěži úspěch, získá na příštích sedm let průběžné dotace na základní provoz vědeckého pracoviště.

Petr Holub